

MİHRİCAN
FIRTINASI

NAZAN
BEKİROĞLU

TİMAS

MİHRİCAN FIRTINASI

MİHRİCAN FIRTINASI

Bugünü gördürene, bu yaşa erdirene hamd olsun. Küfran-ı nimet mizacım değil, devlet ü ikballe geçen bu ömrü verenin, kaderi yazanın, kazayı gerçekleştirenin şanı gönüllerde daim olsun. Ama içimden bir Mihrican fırtınasıdır kopuyor, ben emekli oluyorum.

3 Mayıs benim doğum günüm, demek ki 4 Mayıs 2024'te olacak her şey. Elimde bir parça kâğıt, "İlişik Kesme Belgesi," ben artık bu yerli değilim. Adım sistemden çıkacak, posta adresim kapanacak, kimlik kartım geçersiz kılınacak, eşyam envanterden, adım kütükten düşecek. Odamın anahtarını iade edeceğim ve her şey tamamına erecek.

Hayatımın tamamı zannettiğim şey bir bölümünden ibaretmiş, biliyordum, bir daha öğreneceğim. Tuna üzerinde seyreden bir gemide avunmak bunu atlatmaya yetmez. Dönüşü var bu yolculuğun. Kimse bana, "Daha çok yazarsın, daha rahat yazarsın," demesin. Ben zaten böyle yazıyorum, bu su daha ne kadar akar bilmiyorum.

Demek ben bu rampayı bir daha tırmanmayacağım. Yolum düşerse de misafir kapısından gireceğim otuz sekiz yıllık kampüsüme. Danışma noktasından geçerken, dönüşte geri

almak üzere sivil kimliğimi uzatacağım. Bakın, hatırladınız mı, bu benim! Kapı üstünden ismim çoktan düşmüş olacak, odam orada durmazken ben çay odasında bekleyeceğim.

Demek ben her sabah, okula gidiyorum, diye aynanın karşısına geçmeyeceğim. Ders günlerimde daha özenli hazırlanmayacağım. Sol elimin ayasındaki mühür, en güzel elbisem. Evimin kapısını her günkü gibi kapatmayacak, fakülteadaki odamı her günkü gibi açmayacağım. Bir fincan kahve, sağ yanımda Karadeniz. Bilgisayarın kapağını kaldırmayacağım. Akşamı nasıl bulduğumu bilmeden çalışmayacağım. Kırmızı Kantin'in bahçesinden geçerken, suya eğilmiş erik fidanıyla konuşmayacağım: Daha dün çiçekle doluydun, ne zaman yaprak verdin, ne zaman meyveye durdun?

Demek ben gidiyorum. Çıkmak için nefes isteyen merdiven, kullanmak için kılavuz bekleyen asansör. Çimen üzerinde kaynayan semaver, kenarından dolandığım yeşillik, suladığım çiçek, başını okşadığım köpek. Örttüğüm pencere, kapatığım musluk, indirdiğim elektrik düğmesi. Akıllı tahtada kalan dosyalarım, kullandığım kalem, silgi. Yığdığım kelime, bozduğım cümle. Parmağımdan sıyrılan yüzük, kulağımdan düşen küpe, saçımdan çözülen bağ. Bende doğacak boşluk, benden geriye kalacak boşluk. Hepsinin farkındayım. Hepsini ardımda bırakıp gidiyorum.

Başımı kaldırıp benimle hiç ilgisi olmayan bir sahneye bakar gibi bakıyorum olup bitene. Odam toplanıyor, otuz sekiz yıllık yığın ayıklanıyor. Bağ bozumu. Ekim de değil ki! Kitaplarım kutulara doluyor. Dolaplar bomboş. Oysa şunda Yeni Türk Edebiyatı kitaplarım vardı, bunda teori kitaplarım. Şunda Rus Edebiyatı, bunda Roma tarihi, onun yanında felsefe, Ortaçağ. Şu İstanbul kitaplığım bu Trabzon külliyyatım. Şu Şair Nigâr

Hanım arşivim, bu da ancak bir tarihe kadar tutabildiğim, sonrasını bütünüyle boşverdiğim kişisel arşivim. Koridora çıkıyorum. Omuzumun üzerinden dönüp geri bakıyorum. Hasta çocuk gibi dışında kaldığım ama özlemle seyrettiğim oyun. Parmak izimin kulptan silinmesi vakit almaz ama bu odada gölgem kalacak.

Demek ben mevsimlerin nasıl değiştiğini, sonbaharın günbegün geldiğini dağ tarafındaki sınıfın pencerelerinden bir daha seyreteceğim. Kış akşamı usulca inerken, Dr. Faust'u, Lady Macbeth'i vesile ederek kader hakkında bir şeyler gevelemeyeceğim ağzımda, bin dereden su getirmeyeceğim. Bir öğrencim, "Hocam, o da kader," deyip suskunluğa boğmayacak beni. Denize bakan sınıfta ben tahtanın üzerine vak'a şemaları, ezeli aşk üçgenleri çizerken, karşımdaki pencerelerden Karadeniz'in aniden kaynadığını görmeyeceğim. Öğrencilerime, "Bakın, deniz kuzuladı," demeyeceğim. Onların Urfadan, Edirne'den, Kayseri'den, Erzurum'dan, daha nice şehirden, sanırım her şehirden geldiklerini, verecekleri cevabı bile bile, bu şehirde en çok neye alışamadıklarını sormayacağım. Biliyorum, bu kapalı havaya, bu yağmura tahammül edemiyor çoğu. Onların cevabı, benim sorum, gökkubbenin çeperlerinde asılı kalmayacak. *Anna Karenina*'yı her dönemin son dersi olarak anlatmayacağım, Vronski'nin canı sıkılmaya başlayınca, sınıfı terk etme arzusu duymayacağım.

Demek bundan böyle en ağır derdimi sınıfta unutmayacağım, hâlden anlayan öğrencilerimin bakışlarında avunmayacağım. Öğretirken öğrenme faslı bitti. Şiirini şarkısını, türküsünü sevdasını kapıp kapımı aralayan genç bir üniversiteli kalmadı.

Son sınıfım, son öğrencilerim. Onlar da mezun oluyorlar. Son kez bakıyorum yüzlerine. Hepsinin çehresinde şimdiden

bir hüznün. Oturdıkları sıra eğreti, aldıkları not yeniden ilk günkü gibi acemi. “Hocam, öyle bir gidiyoruz ki sizi de götürüyoruz,” diyorlar. Âh sizi! Birlikte mezun oluyoruz. Benimki ciddi ciddi uzun bir tahsil olmuş; ama ben de bir emanetmişim nihayetinde, mezuniyet gününde beni de bir geri alan, yakama bir broş takan bulunmuş. Son imzalar, son anılar, son nasihatler. “Size nasıl davranılmasını istiyorsanız, siz de öyle davranın,” diyorum insaniyetin en basit ama en zorlu ilkesiyle. Kurdu kuşu, bulutu yağmuru uyarıyorum.

Bunların öncesi, daha daha öncesi var. Demek öğrencilerim “değildim ama” kalıbıyla cümleler kurarak bir daha bana hoş sürprizler yapmayacaklar:

İçlerinden biri, “Bir Pazırık Halısı değildim ama benim de kaderimi çift düğümle bağladılar,” demeyecek; diğeri, “Bir Catullus değildim ama benim de aşkım sonunda nefrete dönmüştü,” diye şikâyet etmeyecek. Cümleler akmayacak gözümün önünden: “Bir Tabnit Lahdi değildim ama ben de az beddua etmedim,” “Bir Pieta heykeli değildim ama benim de kırılan kalbimi kendi kırıklarımla yapıştırdılar,” “Bir ‘Gece Vardiyası’ değildim ama beni de çok yıpratıldı,” “Bir Van Gogh değildim ama beni de delirttiler,” “Bir Sezar değildim ama beni de yıktılar,” “Bir Aya İrini değildim ama benim de içime sığmayan çok şey var,” “Bir Platon değildim ama beni de karanlık odalara kapattılar,” “Bir Topkapı Sarayı değildim ama benim de içimde yaşattığım eşsiz bir hazine var,” “Bir Nazan Bekiroğlu değildim ama ben de o aynadan içeri girince geri dönemedim.”

Demek bütün bunlar yetmezmiş gibi, zarif bir genç kız sınav kâğıdına titrek yazısıyla düştüğü dipnotla, otuz sekiz

yıllık risaleyi hâtimeden imzalar gibi bana son bir hediye vermeyecek:

“Sophokles’e ve size çok teşekkür ederim.”

Hepsinin adı bende saklı, hepsini üstüme alıyorum ve ben de, Sophokles’e ve size çok teşekkür ediyorum. Çünkü -bilirim- kısa bir süre sonra, hiç yaşanmamış gibi olacak olan bu otuz sekiz yılı yaşadığıma beni ikna edecek bir şey varsa o da bu cümleler olacak.

BÜYÜK ATEŞ

Ben bugün bir büyük ateş yaktım; tövbe estağfirullah.

Dilimin altında bir bakla, genzimde tacın dikenini, midemde yosunlu bir taş; kustum elhamdülillah.

Bir gün tamamlarım, diye başladığım yazılar, aldığım notlar, açtığım başlıklar. Okurum, diye sakladığım mektuplar, bakmaya kıyamadığım fotoğraflar. Kapağını kaldırsam yanarım sandığım defter, bir can gibi üzerimde taşıdığım koku, her zerreme dokunan şarkı.

Şey hükmünde kalan eşyam. Artık giymeyeceğim elbise, sandıkta küflenmiş risale, kulağımı delen küpe. Belimi bulan saçım, tutturduğum siyahım.

Camda yağmur, ağaçta rüzgâr. Kırdığım ayna, açık pencereden odama giren güvercinin gece teleği. Bana dair görülmüş her rüya, tabiri yanlış kelime, çıkmayan kehanetim. Tutulmuş tutulmamış dileğim.

Ağzımda kahvenin acı tadı, saygısızca ve bilgisizce kararttığım yazgı. Bir gün çekerim, diye sakladığım acı. Berrak bir su gibi akan hissim, bozbulanık fikrim.

Şehrimi küle gömecek yanardağın eteğine kurduğum ev, bir halının üzerinde kurduğum evcilik monoloğu. Kırmaktan başka yol bulamadığım kör kilidin demiri, vurduğum canevi.

Gözüme perde inerken dilimin bağını çözen şimşirin acı kokusu. Göz kırpmadan kafama diktiğim acı su, içinde boğulduğum hepi topu bir karışlık su.

Değdi mi değmedi mi, hiç düşünmeden; iyeliği ekinden ayırır, “İlişik Kesme Belgesi”ni imzalar gibi. Ben bugün bir büyük ateş yaktım; hamdülillah, elhamdülillah.

KORKMA, BAK, BİZ BURADAYIZ

Boş bulunup bir kitap için uzanan elim havada kalınca, emeklilik travmasından mütevellit ağlamayı sızlamayı bir yana bıraktım, kütüphanemi tasnif etmeye başladım. Aslında bu kütüphaneyi iki ay önce ısmarlamıştım. Renkti, modeldi, dokuydu, provaydı, kesimdi, boyaydı, zımparaydı derken bugünü bulmuş. Uzun süre! Ama geçti. Bugün fakülteden eve taşınıyorum. Anladım ki kitaplarım nerede ben oradayım.

Elim belimde, etrafa bakıyorum. Kurulması bir gün alan dolaplar, raflar şimdilik boş. Acımasızca olsa da hiç pişmanlık duymadan ayıklaya ayıklaya kırk sekize indirdiğim kitap kolilerim, bir o kadar ufak tefek zemini doldurmuş, yetmemiş, üst üste tavana doğru uzanmış, koridorda adım atacak yer yok. Tek başınayım ve bana bir merdiven lâzım. Sırt ağrısını, toz kokusundan ciğerlerimin sökülmesini, ellerimin kesilmesini göze alarak, bütün nazik yardım tekliflerini geri çeviriyorum. Hepsini elimle koymuş gibi bulmalıyım. Öyleyse hadi bismillah! Kolay gelsin! Başlıyorum.

Namık Kemaller, Ziya Paşalar haşmetli. Hamid ve Ekrem gerçekten birer prens gibi geliyorlar. Ama şu Ahmed Midhat

Efendi'ye ne demeli? Elinden gelse bütün rafları dolduracak. Fikretleri, Cenapları ilk kez hissettiğim derin bir saygıyla yerlerine koyuyorum. İlk kez, çünkü bugüne kadar taşıdığım bilgi nihayet duyguya dönüşmüş. Şimdiye değin makaleydi, sınavdı, jüriydi, dersti. Ama şimdi sadece benim içinler, benimler. Aramızda yepyeni bir bağ var, sadece sevgi. Ben de esere değil yazara yöneliyorum. Utanmasam; meslektaşız, yoldaşız diyeceğim, utanıyorum. Yine de onları yaratan bir dilin sahibi olmakla gururlanınca, güç belâ kalem ve kâğıt buluyorum, bir kolinin kenarına iki büklüm ilişerek ikinci kez bir kütüphane yazısı yazmaya başlıyorum.

Teori kitapları saltanatlı, antolojiler havai, Edebiyat Tarihleri mağrur. Âh mübarek *XIX. Asır!* Seni kaç kez hatmettim acaba? Mehmet Kaplan, Aziz Hocam Orhan Okay, şeref verdiniz. Devellioğlu'nun bu kim bilir bendeki kaçınıcı nüshası? Kapağı kopmuş *Kâmus-ı Türkî*?

Bu kez kendime biraz daha özgürlük tanıyorum. Varlık Yayınları'nın minik biyografilerini bir araya topluyorum meselâ, Kâzım Taşkent serisini, İş Bankası Yayınları'nı da bağlamlarından koparıyorum. Abdülhak Şinasi, Tanpınar'la, o da Yahya Kemal'le bir arada olmalı. Ziya Osman, Cahit Sıtkı'dan; Halide Edip, Yakup Kadri'den ayrı düşünülemez. Cemil Süleymanlar, Tahsin Nahidler, ilgimi daha çok çeken gölgede kalmışlar, kronoloji biraz bozulsun, buraya gelin. Reşat Nuri, zarıfsin.

Tamam, kendime özgürlük tanıdım. Ama Babil Kulesi çoktan yıkılmış. Şuradan Antik Mısır, Yunan ve Roma'ya başlamalıyım. *Scipio'nun Rüyası*'nı gören Cicero, iki gözüm Seneca, odayı çepeçevre dolaşıp, bir uçtan diğer uca nasılsa

bir yerde buluşuruz. Elimde bir pergel dönüp duruyor, şurası Mevlâna kitaplığım, şurası şeh-i şuara Fuzuli hayranlığım.

Kazalar eksik değil. Ebüzziya'nın Ortaçağ kolisinden çıkması da ne? Şimdi bütün Tanzimat külliyatını kaydırmam gerekecek. Kitaplarımı toplayanların canı sağ olsun. Az kaldı. *Usta ile Margarita'yı*, *Çevengur'u*, *İsa'ya Göre İncil'i* bana bakacak şekilde dikliyorum. Saramago, bu limon sarısı kapaklardan haberin var mı? Son olarak kendi kitaplarımı değilse de *Kehribar Geçidi'nin* on üç defterini bir rafa yerleştiriyorum.

Günler geçti, nihayet bitti. Kapıya doğru çekildim, kütüphaneme bir ortaokul resim ödevine bakar gibi uzaktan baktım. Aslında kendi zihnimin çapraşık tarihçesini de hâle yola koymuş, hizaya dizmişim. El-hâsıl: Ben Yeni Türk Edebiyatı'nı ne kadar çok sevmişim.

İşte o zaman Namık Kemal'in, Hamid ve Ekrem'in, Cenap ve Fikret'in ve diğerlerinin, hepsinin bana, "Korkma, yalnız değilsin. Bak, biz buradayız," dediğini işittim. Üzerimdeki hüzün sanki hafifledi, sandım ki yeniden'im.